

К-1 2019

КВАРТАЛЕН ЕКОНОМСКИ ИЗВЕШТАЈ

- прв квартал 2019 година -

Резиме

- **Бруто домашниот производ** во К-1-2019 во однос на истиот квартал од 2018 година забележа раст од 4,1% на реална основа, со што растот на економската активност продолжува со забрзана динамика. Економскиот раст е на широка основа, во услови на позитивни остварувања кај речиси сите дејности, односно позитивен придонес на извозот, инвестициите и потрошувачката врз растот;
- **Бројот на вработени** во К-1-2019 е повисок за 5,3% во однос на истиот квартал од 2018 година. **Бројот на невработени** се намали за 17,1%, што резултираше со намалување на **стапката на невработеност** во К-1-2019 на 17,8%;
- Просечната **бруто-плата** во К-1-2019 изнесува 36.254 денари и бележи раст од 4,6% на номинална основа, односно раст од 3,4% на реална основа, споредено со бруто-платата во К-1-2018;
- Вкупните **буџетски приходи** во К-1-2019 се повисоки за 6,2%, а вкупните **буџетски расходи** за 6,0% споредено со истиот квартал од 2018 година;
- **Стапката на инфлација** во К-1-2019, мерена според Индексот на трошоци на живот, изнесува 1,2% на годишна основа;
- Вкупниот **депозитен потенцијал** на банките во К-1-2019 се зголеми за 0,7% на квартална основа;
- **Кредитната активност** на банките кон недржавниот сектор во К-1-2019 бележи раст од 0,8% на квартална основа;
- Во К-1-2019 е забележан раст на **извозот на стоки** од 16,8% и на **увозот на стоки** од 11,5% на годишна основа, со што вкупната **надворешнотрговска размена** изразена во евра забележа раст од 13,7%;

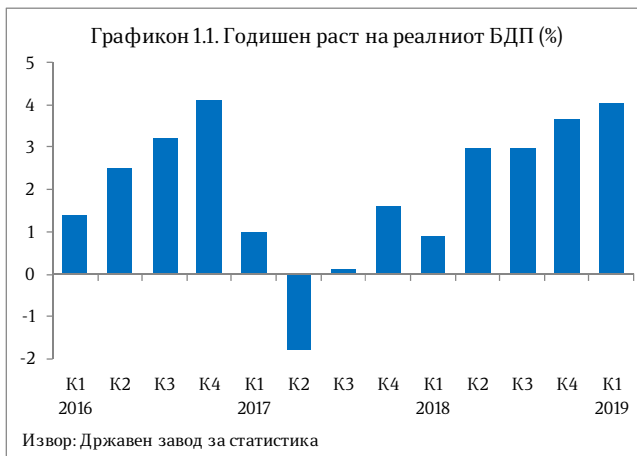
Содржина:

1. Економска активност.....	3
2. Пазар на работна сила.....	4
3. Јавни финансии.....	6
3.1. Буџетски приходи според економската класификација.....	6
3.2. Приходи по буџетски корисници	7
3.3. Буџетски расходи според економската класификација	8
3.4. Расходи по буџетски корисници.....	9
3.5. Буџетски дефицит и државен долг.....	11
4. Инфлација и монетарни движења	11
5. Надворешен сектор	14
5.1. Надворешнотрговска размена.....	14
5.2. Платен биланс.....	16

1. Економска активност

Бруто домашниот производ (БДП) во К-1-2019 во однос на истиот квартал од 2018 година забележа реален раст од 4,1%, со што растот на економската активност продолжува со забрзана динамика (Графикон 1.1).

Анализирано по дејности, економскиот раст во К-1-2019 се должи на позитивните остварувања кај речиси сите дејности. Поволните движења во **градежната дејност** продолжија во К-1-2019 со остварен раст од 7,0% на реална основа, кој согласно месечните податоци за извршени градежни работи се должи на растот на градежната активност во делот на нискоградба, односно изградба на патишта, додека активноста во делот на високоградба забележа пад. **Земјоделската дејност** во К-1-2019 забележа висок реален раст од 13,6%.

Индустрискиот сектор забележа реален раст од 3,4%, најмногу како резултат на растот во Преработувачката индустрија. Согласно високофреквентните податоци, раст

забележаа и Рударството и Снабдувањето со електрична енергија и гас, од 4,1% и 15,9% соодветно. Во рамки на **Преработувачката индустрија** познателен придонес имаа: производството на машини и уреди (23,8%), производството на моторни возила (13,9%), производството на пијалаци (26,0), производството на метали (20,9%), производството на електрична опрема (16,4%), производството на фармацевтски производи и препарати (23,1%), производството на текстил (13,2%), производството на други неметални минерални производи (11,0%), итн. Имено, раст на активноста е регистриран кај 12 гранки, кои сочинуваат околу 55% од индустриското производство.

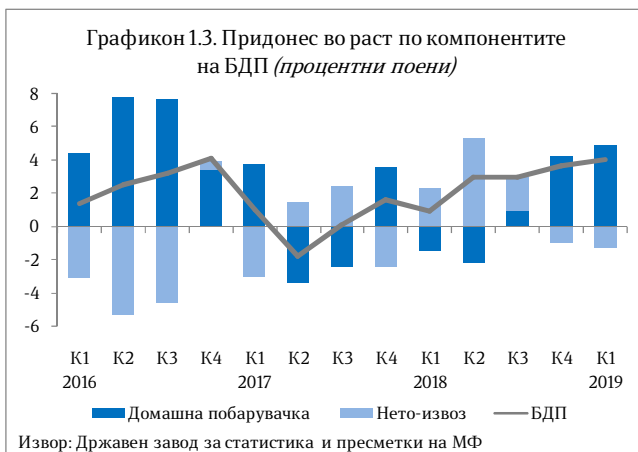

Растот во **услугниот сектор** изнесува 2,7%, што се должи на зголемената активност во дејностите: Трговија, транспорт и угостителство од 6,6%, Јавна управа и одбрана, образование и здравство од 2,8%, Дејности во врска со недвижен имот од 1,3% и Стручни,

научни, технички и административни дејности од 0,7%. Пад на активноста има кај: Финансиски и дејности на осигурување од 1,1% и Информации и комуникации од 0,7%, додека дејноста Уметност, забава, рекреација и останати услуги не бележи промена.

Анализирано според **расходната страна на БДП**, растот на економската активност во К-1-2019 е резултат на растот на домашната побарувачка, при раст и на потрошувачката и на бруто-инвестициите, додека нето-извозот имаше негативен придонес врз економскиот раст, и покрај високиот раст на извозот (Графикон 1.3).

Извозот на стоки и услуги забележа раст од 15,6% на реална основа, главно како резултат на извозот на капацитетите во слободните економски

зони, поддржан и од солидните остварувања на дел од останатите извозни сегменти, како што се металната и прехранбената индустрија, и покрај нешто понеповолните движења кај надворешната побарувачка. **Увозот** на стоки и услуги забележа реален раст од 14,4%. Подетално за извозот и увозот на стоки во точка 5.1.

Потрошувачката во К-1-2019 забележа реален раст од 2,1%, главно како резултат на приватната потрошувачка, која порасна за 2,6%, што во најголем дел се должи на растот на расположливиот доход на домаќинствата, во услови на раст на вработеноста и платите во економијата, поддржана и од зголеменото кредитирање на домаќинствата. Јавната потрошувачка забележа раст од 0,1% на реална основа.

Реалниот раст на **бруто-инвестициите** продолжи со посилен интензитет во К-1-2019 и изнесува 9,9%, што се должи на растот на инвестициите во градежни работи, но и поинтензивно кредитирање на корпоративниот сектор.

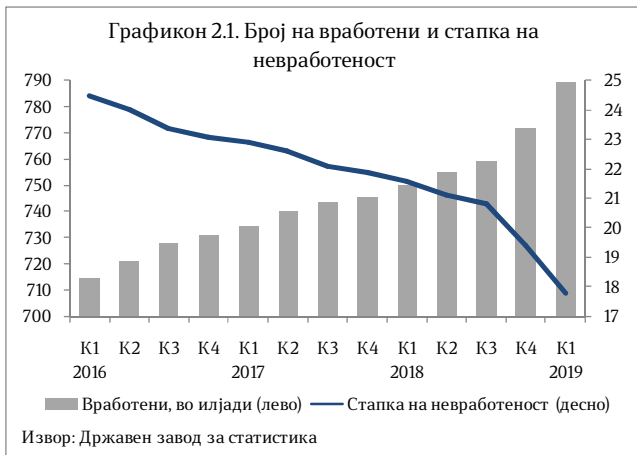
2. Пазар на работна сила

Во К-1-2019 е забележано продолжување на позитивните движења на пазарот на работна сила, така што според Анкетата на работна сила, **бројот на вработени лица** е

повисок за 5,3%, односно за 39,5 илјади лица во однос на истиот квартал од 2018 година, а најголем раст на вработеноста има во индустријата (13,3 илјади или 7,5%), по што следуваат услужниот

сектор (34,1 илјада или 8,6%) и градежништвото (306 или 0,5%). Во земјоделскиот сектор е забележано намалување на вработеноста за 9,6 илјади лица или 8,0%.

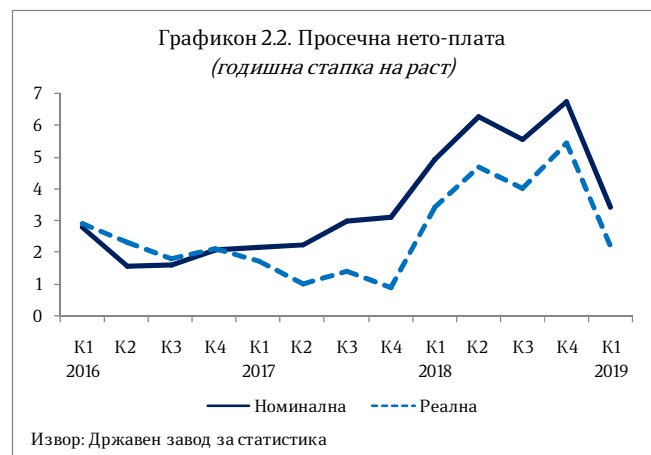
Анализирано според економскиот статус, зголемување на вработеноста има кај вработените лица (приматели на плата) од 51,4 илјади или 9,0% и вработените за сопствена сметка од 1,3 илјади или 1,4%, додека пад бележат бројот на работодавачи од 7,6 илјади или 20,7% и бројот на семејните работници од 5,6 илјади или 11,0%. **Стапката на вработеност** во К-1-2019 изнесува 46,9% и во однос на истиот квартал во 2018 година е повисока за 2,3 п.п..

Растот на вработеноста е придружен со пад на **бројот на невработени**, кој е намален за 35,4 илјади лица, односно за 17,1% во однос на истиот квартал од 2018 година. Овие движења предизвикаа **стапката на невработеност** во К-1-2019 да се намали на 17,8%, односно за 3,8 п.п. во споредба со истиот квартал од 2018 година, а во однос на претходниот

квартал истата е пониска за 1,6 п.п. (Графикон 2.1).

Гледано по возрасни групи, невработеноста е намалена кај сите групи, а намалувањето е најзначајно кај старосната група на возраст од 15-24 години и истото изнесува 18,8%. Според половата структура, стапката на невработеност е повеќе намалена кај машкото население (за 4,2 п.п.), која изнесува 18,5%, и е повисока за 1,7 п.п. од невработеноста кај жените, која е намалена за 3,2 п.п. и изнесува 16,8%.

Бројот на активно население е зголемен за 4,1 илјада лица, односно за 0,4% на годишна основа. Активното население во К-1-2019 сочинува 57,1% од вкупното работоспособно население и е зголемено за 0,2 п.п. во споредба со истиот квартал од 2018 година.

Просечната месечна **нето-плата** во К-1-2019 изнесува 24.433 денари и е повисока за 3,4% на номинална основа споредено со истиот квартал од 2018 година, додека на реална основа, нето-платата регистрира зголемување од 2,2%. Просечната месечна **брuto-плата** во К-1-2019 изнесува 36.254 денари и

бележи раст од 4,6% на номинална основа, односно раст од 3,4% на реална основа (Графикон 2.2).

Продуктивноста на трудот во К-1-2019 бележи намалување за 1,2%, што е

последица на повисокиот раст на вработеноста од растот на производството.

3. Јавни финансии

3.1. Буџетски приходи според економската класификација

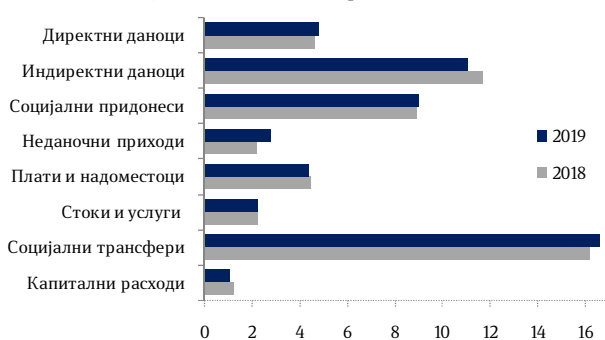
Вкупните буџетски приходи во К-1-2019 учествуваат со 29,5% во кварталниот БДП и се повисоки за 6,2% споредено со истиот квартал од 2018 година, што се должи на повисоката реализација на социјалните придонеси за 7,7%, на даночните приходи за 2,9% и на неданочните приходи за 35,3%. Притоа, кај даночните приходи беше забележана повисока наплата кај данокот на додадена вредност, персоналниот данок на доход, данокот на добивка, додека акцизите и приходите од други даноци забележаа намалување. Приходите од царински давачки се непроменети во однос на истиот квартал од 2018 година.

директните даноци е забележано зголемување од 10,1% во однос на К-1-2018. Гледано од аспект на структурното учество во БДП, приходите од директни даноци го зголемија своето учество во БДП за 0,2 п.п., односно од 4,6% од кварталниот БДП во К-1-2018 на 4,8% во К-1-2019, додека учеството на приходите од индиректни даноци во БДП за К-1-2019 изнесува 11,9% и е пониско за 0,7 п.п. во однос на К-1-2018.

Кај **индиректните даноци**, приходите од ДДВ доминираат и претставуваат 46,1% од вкупните даночни приходи во К-1-2019, и се повисоки за 5,2% споредено со истиот квартал минатата година. Во структурата на данокот на додадена вредност, најголемо е учеството на ДДВ при увоз, по што следи ДДВ од прометот во земјата. Споредено со истиот квартал од 2018 година, приходите од акцизи се пониски за 9,5%.

Во рамки на **директните даноци**, кај персоналниот данок на доход е забележано зголемување од 12,1%, а кај приходите од данокот на добивка од 7,9% во однос на истиот квартал претходната година, што се должи на

Графикон 3.1. Приходи и расходи во К-1-2019
(% од номинален квартален БДП)

Извор: Министерство за финансии

Наплатата на индиректните даноци во К-1-2019 е зголемена за 0,3%, а кај

зголемената наплата по основ на месечни аконтации, додека наплатата по даночни биланси забележа намалување.

Наплатата на **социјалните придонеси** беше повисока за 7,7%, при што зголемување на наплатата беше забележано кај сите придонеси, односно кај придонесите за пензиско и инвалидско осигурување од 7,7%, кај придонесите за вработување од 6,3% и кај придонесите за здравствено осигурување од 7,8%.

3.2. Приходи по буџетски корисници

Буџетските приходи, односно приливот на средства во Централниот буџет, се остваруваат главно преку **Министерството за финансии – функции на државата**¹ и во К-1-2019 изнесуваат 32.261 милион денари, односно 92,9% од приходите на сите буџетски корисници, а претставуваат 20,2% од годишниот план на овој буџетски корисник.

¹ Во рамките на разделот *функции на држава* опфатени се следниве активности: навремено сервисирање на обврските (отплата на камата и главнина) на државата по основ на домашно и странско задолжување; редовна исплата на оперативните трошоци на државата по претходно доставена документација за исплата; учество во капиталот на меѓународни финансиски институции; плаќање ДДВ по основ на капитални инвестиции финансирани од донации, финансирање на проектите од поодделните компоненти од ИПА (национално кофинансирање и ИПА средствата од ЕУ). Исто така, во рамките на овој раздел, а согласно со Законот за буџетите на Република Северна Македонија и Законот за извршување на Буџетот, предвидени се средства за покривање елементарни непогоди и средства за финансирање на непредвидените расходи во текот на фискалната година.

Неданочните приходи, кои претставуваат 2,8% од кварталниот БДП, во К-1-2019 беа реализирани за 35,3% повеќе во однос на истиот квартал од 2018 година.

Капиталните приходи, во кои спаѓаат приходите од закуп на градежно земјиште, продажба на станови, како и приходи од дивиденди, во К-1-2019 беа пониски за 52,2% на годишна основа. Приходите по основ на донации од странство забележаа зголемување за 12,7%.

Во рамки на Министерството за финансии – функции на државата преовладуваат даночните приходи, кои претставуваат 80,6% од вкупните приходи и прилив на овој буџетски корисник, при што нивната наплата во К-1-2019 изнесуваше 21,9% од годишниот план. Средствата по основ на домашно задолжување изнесуваат 4.217 милиони денари, што претставува 13,1% од вкупниот износ на овој буџетски корисник.

Министерството за образование и наука оствари приходи кои изнесуваат 898 милиони денари, што претставува 2,6% од приходите и приливот на средства на сите буџетски корисници, а претставуваат главно неданочни приходи, односно средства кои се остварени по основ на такси и надоместоци.

Следен буџетски корисник со најголеми приходи и прилив на средства е **Министерството за финансии**, кое

оствари приходи во износ од 310 милиони денари, односно 0,9% од приходите и приливот на средства на сите буџетски корисници, а најголем дел претставуваат трансфери и донации. Останатите буџетски корисници збирно имаат остварено 3,7% од вкупните приходи и приливи. Деталните податоци за секој буџетски корисник се прикажани во статистичкиот прилог на следната

врска

(<http://finance.gov.mk/mk/node/692>).

Во однос на **буџетските фондови**, најмногу приходи остварува Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Северна Македонија, кои во К-1-2019 изнесуваат 18.392 милиона денари и претставуваат 25,4% од годишниот план на Фондот.

3.3. Буџетски расходи според економската класификација

Вкупните буџетски расходи во К-1-2019, со учество од 31,5% во кварталниот БДП, забележаа повисока реализација за 6,0% споредено со истиот квартал од 2018 година.

Тековните расходи, кои претставуваат 30,5% од кварталниот БДП, имаат учество од 96,7% во вкупните расходи и беа реализирани за 6,6% повеќе на годишна основа. Во рамки на тековните расходи, расходите за стоки и услуги забележаа раст од 6,9%, а расходите за плати и надоместоци за 3,2% во однос на истиот квартал од 2018 година.

Средствата за трансфери, кои учествуваат со 72,1% во вкупните расходи, беа реализирани за 6,0% повеќе на годишна основа. Социјалните трансфери забележаа раст од 8,9% и учествуваа со 52,7% во вкупните расходи. Расходите за пензии, кои сочинуваат најголем дел од социјалните трансфери, се зголемија за 8,9% и забележаа учество од 32,6% во вкупните расходи. Учеството на категоријата други трансфери, кои ги вклучуваат и

трансферите кон единиците на локалната самоуправа, во вкупните расходи изнесуваа 18,6% и истите забележаа намалување од 1,2% споредено со првиот квартал од 2018 година. Блок и наменските дотации кон единиците за локална самоуправа забележаа зголемување од 5,0%, а субвенциите и трансферите се намалени за 6,8%.

Расходите за каматни плаќања беа зголемени за 36,7% на годишна основа, при што расходите по камати на домашен долг забележаа намалување од 18,3%, а каматните расходи по надворешниот долг се зголемени за 135,5%.

Капиталните расходи, кои претставуваат 1,0% од кварталниот БДП, се реализирани за 10,0% помалку споредено со истиот квартал од 2018 година и остварија учество од 3,3% во вкупните расходи.

3.4. Расходи по буџетски корисници

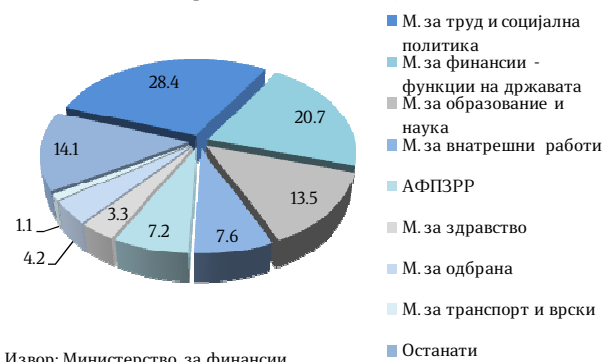
Во продолжение е даден осврт на буџетските расходи за најголемите буџетски корисници², чиј вкупен годишен буџет претставува околу 81% од вкупниот буџет на сите буџетски корисници.

Министерството за труд и социјална политика во К-1-2019 реализираше 10.837 милиони денари или 24,3% од вкупниот буџет за тековната година. Притоа, најголем дел (73,5%) од расходите во овој период се наменети за тековни трансфери до вонбуџетските фондови, за што се потрошени 7.963 милиони денари или 26,3% од средствата наменети за 2019 година. Втора најзначајна расходна ставка се социјалните бенефиции, кои учествуваат со 18,1% во вкупните расходи. За оваа намена реализирани се 19,1% (1.958 милиони денари) од планираните за 2019 година.

Во првиот квартал од 2019 година, преку разделот **Министерство за финансии – функции на држава**³ реализирани се

7.901 милион денари, што претставува 23,6% од годишниот буџет. Најголем дел од расходите или 56,9% отпаѓаат на отплата на главнина, за што се потрошени 4.497 милиони денари, односно 27,5% од средствата планирани за оваа намена во 2019 година. По основ на каматни плаќања отпаѓаат 24,5% од вкупните расходи, за што се реализирани 1.938 милиони денари или 21,1% од планираното.

Графикон 3.2. Структура на расходи по буџетски корисници во К-1-2019 (во %)

Извор: Министерство за финансии

Министерството за образование и наука во К-1-2019 изврши буџетски средства во износ од 5.164 милиони денари, што е 19,8% од вкупниот буџет за 2019 година. Најголем дел од расходите (69,1%) претставуваат тековни трансфери до ЕЛС, за што се потрошени 3.569 милиони денари или 24,8% од вкупно планираните средства. Плати и надоместоци се втора најзначајна

² Податоците се неконсолидирани и ги вклучуваат и одливите на средства.

³ Во рамките на разделот *функции на држава* опфатени се следниве активности: навремено сервисирање на обврските (отплата на камата и главнина) на државата по основ на домашно и странско задолжување; редовна исплата на оперативните трошоци на државата по претходно доставена документација за исплата; учество во капиталот на меѓународни финансиски институции; плаќање ДДВ по основ на капитални инвестиции финансирани од донации, финансирање на проектите од поодделните компоненти од ИПА (национално кофинансирање и ИПА средствата од ЕУ). Исто така, во рамките на овој раздел, а согласно со Законот за буџетите на Република

Северна Македонија и Законот за извршување на Буџетот, предвидени се средства за покривање елементарни непогоди и средства за финансирање на непредвидените расходи во текот на фискалната година.

ставка со учество од 16,5%, за што се потрошени 853 милиони денари, односно 23,2% од вкупно предвидените средства за тековната година.

Во првиот квартал од 2019 година од страна на **Министерството за внатрешни работи** реализирани се вкупно 2.903 милиони денари, што претставува 26,5% од сопствениот буџет за 2019 година. Најзначајна расходна ставка претставуваат плати и надоместоци со учество од 66,8%, за што се потрошени 1.939 милиони денари или 25,2% од планираното. Втора најзначајна ставка се стоки и услуги со учество од 22,9%, за што се реализирани 666 милиони денари или 33,7% од годишниот план.

Во К-1-2019, **Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој** реализираше средства во износ од 2.743 милиони денари, што претставува 31,6% од планираните средства за тековната година. За субвенции и трансфери, кои учествуваат со 97,8% во вкупните расходи, реализирани се 40,6% од планираните средства.

Министерството за одбрана во К-1-2019 изврши буџетски средства во износ од 1.588 милиони денари, што е 19,1% од вкупниот буџет за 2019 година. Платите и надоместоците имаат најголемо учество со 60,5%, за што се реализирани 960 милиони денари, што претставува 24,2% од вкупно предвидените средства за тековната година. Стоките и услугите учествуваат со 25,2% во вкупните расходи, за што во анализираниот

период се потрошени 400 милиони денари, односно 20,2% од вкупно предвидените.

Министерството за здравство во првиот квартал од 2019 година реализираше буџетски средства во износ од 1.276 милиони денари, што е 19,7% од вкупниот буџет за 2019 година. Тековните трансфери до вонбуџетските фондови имаат најголемо учество во расходите со 51,5%, за што се потрошени 657 милиони денари или 22,9% од средствата наменети за тековната година. Стоките и услугите се втора најзначајна ставка со учество од 38,4% во вкупните расходи, а во анализираниот период за оваа намена потрошени се 490 милиони денари, односно 21,4% од вкупно предвидените.

Министерството за транспорт и врски во првиот квартал од 2019 година реализираше средства во износ од 409 милиони денари, што е 5,6% од вкупниот буџет за тековната година. Субвенциите и трансферите во вкупниот буџет на овој корисник имаат учество од 49,4% и за оваа намена извршени се средства во износ од 202 милиона денари, односно 28,2% од планираното.

Деталните податоци за секој буџетски корисник се прикажани во статистичкиот прилог на следната врска

[\(<http://finance.gov.mk/mk/node/692>\)](http://finance.gov.mk/mk/node/692)

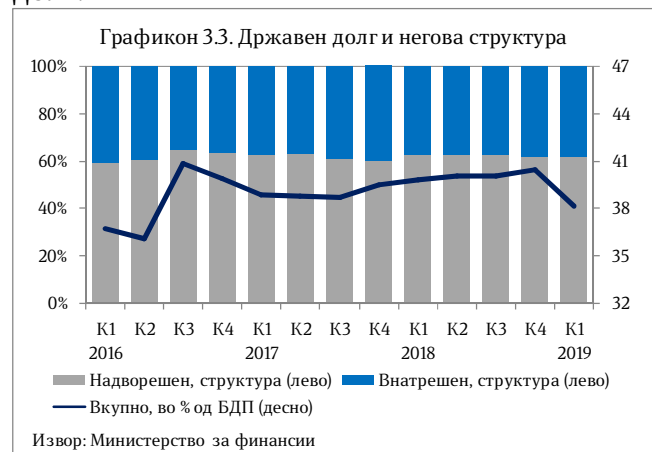

3.5. Буџетски дефицит и државен долг

Во првиот квартал од 2019 година, дефицитот на консолидираниот Буџет изнесува 3.194 милиони денари или 2,0% од БДП за овој квартал, а дефицитот на Централниот буџет изнесува 3.402 милиона денари, односно 2,2% од кварталниот БДП.

Вкупниот државен долг на крајот на К-1-2019 изнесуваше 38,2% од БДП и забележа намалување на своето учество во БДП за 2,3 п.п. во однос на К-4-2018. Учеството на надворешниот долг во вкупниот државен долг во однос на К-4-2018 е намалено за 0,1 п.п. и изнесува 61,9%. Учеството на внатрешниот долг е

соодветно зголемено за 0,1 п.п. и изнесува 38,1% од вкупниот државен долг.

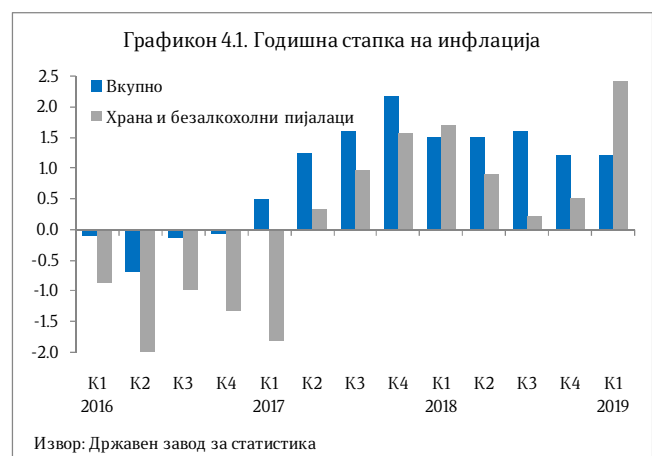
4. Инфлација и монетарни движења

Стапката на инфлација, мерена според Индексот на трошоци на живот, во К-1-2019 изнесува 1,2% на годишна основа, и е непроменета во споредба со К-4-2018. Растот на потрошувачките цени во К-1-2019 е резултат на зголемените цени во категориите: Алкохолни пијалаци, тутун и наркотици од 6,1%, Здравје од 2,9%, Храна и безалкохолни пијалаци од 2,4%,

Рекреација и култура од 2,1%, Ресторани и хотели од 2,0%, Мебел, покуќнина и одржување на покуќнина од 1,1% и Останати стоки и услуги од 0,6%.

Пад на цените во К-1-2019 е регистриран во категориите: Транспорт од 3,1%, Комуникации од 1,3%, Образование од

0,5% и Облека и обувки од 0,3%. Цените во категоријата Домување, вода, електрика, гас и други горива останаа непроменети во К-1-2019.

Во првиот квартал⁴ од 2019 година, Народна банка на Република Северна Македонија ја намали **основната каматна стапка** за 0,25 п.п. од 2,50% на 2,25%, како резултат на континуираните поволни движења на девизниот пазар, што упатува на отсуство на притисоци во надворешниот сектор и стабилни согледувања на домашните субјекти, како и отсуство на ценовни притисоци. Каматната стапка на расположливите депозити на 7 дена во март 2019 година изнесуваше 0,3% и во споредба со претходниот квартал остана непроменета.

Примарните пари⁵ во К-1-2019 регистрираа пад на квартална основа од 19,3% (во претходниот квартал беше регистриран раст од 25,6%), како резултат на намалувањето на вкупната ликвидност на банките за 34,5% и на готовите пари во оптек за 2,9%. Во однос на К-1-2018, примарните пари се зголемија за 6,8% (во К-4-2018 беше регистриран раст од 18,9%), во услови на раст на готовите пари во оптек од 12,0% и раст на вкупната ликвидност на банките од 0,5%.

Во К-1-2019, најтесната парична маса М1⁶ забележа намалување од 2,5% во

однос на претходниот квартал. Монетарниот агрегат М2 забележа пад од 0,4%, а најширокиот монетарен агрегат М4 се зголеми за 0,4%.

Вкупниот **депозитен потенцијал**⁷ на банките во К-1-2019 се зголеми за 0,7% на квартална основа, по растот од 4,7% во претходниот квартал. Анализирани по сектори, депозитите на претпријатијата се намалија за 3,1%, додека депозитите на домаќинствата се зголемија за 0,5%. Од аспект на валутата, споредено со претходниот квартал, денарските депозити се намалија за 0,4%, а девизните депозити регистрираа раст од 2,4%. Степенот на евроизација е зголемен за 0,7 п.п. во споредба со претходниот квартал и изнесува 40,7%, мерено преку учеството на девизните депозити во вкупниот депозитен потенцијал.

Според рочноста, учеството на долгорочните депозити во вкупниот депозитен потенцијал во К-1-2019 се зголеми за 0,6 п.п. споредено со претходниот квартал и изнесува 28,1% (во К-4-2018 изнесуваше 27,5%). Во анализираниот период, краткорочните депозити забележаа зголемување од 1,4%.

⁴ Податоците од монетарната статистика, статистиката на останатите финансиски институции и статистиката на каматните стапки се по нова методологија.

⁵ Ги вклучува готовите пари во оптек (вклучително и готовината во благајната на банките), задолжителната резерва во денари и во девизи и вишокот ликвидни средства над обврската за задолжителна резерва (во денари).

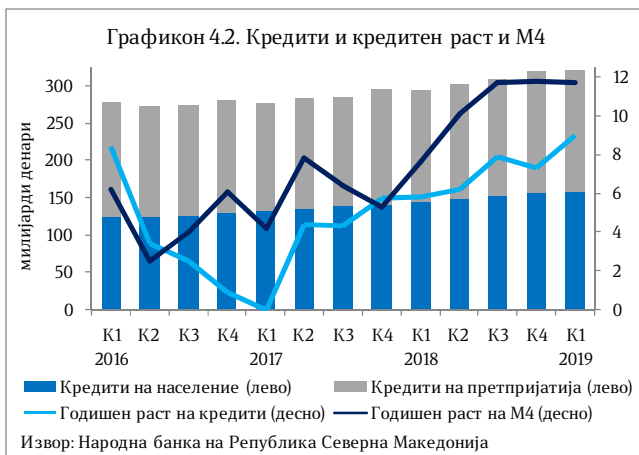
⁶ Монетарниот агрегат М1 го сочинуваат готовите пари во оптек и депозитните пари. Монетарниот агрегат М2

го сочинуваат монетарниот агрегат М1 и краткорочните депозити, а монетарниот агрегат М4 е составен од монетарниот агрегат М2 и долгорочните депозити.

⁷ Депозитите вклучуваат и пресметана камата.

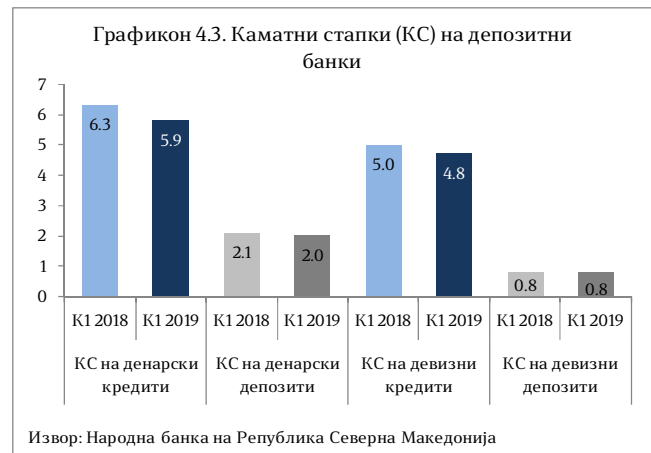

Кредитната активност на банките кон недржавниот сектор во К-1-2019 забележа квартално зголемување од 0,8% (во претходниот квартал забележа раст од 3,4%), во услови на пораст на кредитите кон домаќинствата од 1,8%, додека кредитите кон претпријатијата останаа непроменети.

Од валутен аспект, денарските и девизните кредити во К-1-2019, споредено со претходниот квартал, се зголемија за 0,6% и 1,2%, соодветно. Според рочноста, долгорочните кредити во К-1-2019 во однос на претходниот квартал бележат раст од 1,1%, а краткорочните кредити се намалија за 0,5%.

Каматната стапка⁸ на денарските кредити во К-1-2019 изнесува 5,75% и е намалена за 0,15 п.п. во споредба со претходниот квартал. Каматната стапка на девизните кредити во К-1-2019 изнесува 4,70% и е намалена за 0,07 п.п. во однос на претходниот квартал. Каматната стапка на денарските

депозити во К-1-2019 изнесува 1,95% и регистрираше пад од 0,02 п.п. споредено со претходниот квартал, а каматната стапка на девизните депозити изнесува 0,80% и регистрираше раст од 0,01 п.п. во однос на претходниот квартал. Каматната стапка на новоодобрените денарски кредити во К-1-2019 изнесува 5,1%, а на новоодобрените девизни кредити 4,3%. Каматните стапки на новопримените денарски и девизни депозити изнесуваат 1,7% и 1,0%, соодветно.

⁸ Во девизните кредити и депозити се вклучени денарските кредити и депозити со валутна клаузула.

5. Надворешен сектор

5.1. Надворешнотрговска размена

Според податоците на Државниот завод за статистика, вкупната надворешно трговска размена со странство во К-1-2019 изнесува 3.517,6 милиони евра и бележи раст од 13,7% во однос на истиот квартал во 2018 година.

Извозот на стоки во К-1-2019 изнесува 1.529,2 милиона евра и во однос на К-1-2018 бележи раст од 16,8%, додека во однос на претходниот квартал бележи пад од 6,2%.

Анализирано **по сектори** на СМТК (Стандардна меѓународна трговска класификација), позитивни движења во извозот во К-1-2019 во однос на истиот квартал во 2018 година се забележуваат кај секторите:

- о машини и транспортни уреди за 26,9% (во чии рамки најголем раст забележаа категориите: електрични машини, апарати и делови за 50,6 милиони евра или 26,5% и индустриски машини и делови за 46,1 милион евра или 32,3%);

- о хемиски производи за 18,2% (во чии рамки најголем раст забележа категоријата: хемиски материи и производи за 51,7 милиони евра или 18,5%);
- о производи класирани по материјалот за 21,5% (железо и челик за 39,1 милион евра или 36,8%);
- о производи за храна за 21,1% (овошје и зеленчук за 8,4 милиони евра или 42,4%, млечни производи и јајца за 3,6 милиони евра или за речиси два и пол пати и жита и преработки од жита за 3,2 милиона евра или 19,4%);
- о животински и растителни масла за два пати (цврсти растителни масла и масти за 1,5 милиони евра или за повеќе од два пати).

Негативно придвижување кај извозот се забележува кај секторите:

- о разни готови производи за 3,2% (во чии рамки најголем пад забележаа категориите: облека за 4,0 милиони евра или 3,3%, обувки за 2,1 милион евра или 17,8% и мебел и негови делови, постелнина, душеци, перници и слични производи за 1,9 милиони евра или 2,9%);
- о пијалаци и тутун за 3,0% (тутун и производи од тутун за 2,9 милиони евра или 16,3%) и
- о суровини освен гориво за 0,4% (сирова кожа и крзно за 0,5 милиони евра или 58,3% и метална руда и отпадоци од метал за 0,4 милиони евра или 0,7%).

Гледано **по економска намена**, во К-1-2019 раст на извозот е забележан кај сите групи производи и тоа:

- стоки за индустриски набавки за 86,6 милиони евра или 13,9%;
- производи за инвестиции без транспортна опрема за 60,0 милиони евра или 28,8%;
- транспортна опрема за 47,0 милиони евра или 23,9%;
- храна и пијалаци од 13,9 милиони евра или 18,0%;
- горива и мазива за 7,2 милиона евра или 46,0% и
- стоки за широка потрошувачка за 4,7 милиони евра или 2,5%.

Увозот на стоки во К-1-2019 изнесува 1.988,4 милиони евра и е зголемен за 11,5% во однос на К-1-2018, додека во однос на претходниот квартал бележи пад од 7,6%.

Анализирано **по сектори** на СМТК, позитивно придвижување на увозот во К-1-2019 во однос на К-1-2018 се забележува кај сите сектори и тоа:

- производи класирани по материјалот за 11,6% (во чии рамки најголем раст забележаа категориите: обоени метали за 69,8 милиони евра или 30,1% и изработки од неметални минерали за 18,5 милиони евра или 19,9%);
- хемиски производи за 24,3% (неорганички хемиски производи за 40,3 милиони евра или за околу три и пол пати);
- минерални горива и мазива за 22,0% (нафта и производи од нафта за 20,6 милиони евра или 20,2%);

- машини и транспортни уреди за 3,2% (електрични машини, апарати и делови за 12,3 милиони евра или 7,4% и машини специјализирани за одредени индустрии за 5,1 милион евра или 15,8%);
- сировини освен гориво за 34,9% (метална руда и отпадоци од метал за 11,0 милиони евра или 51,6%);
- разни готови производи за 3,3% (мебел и негови делови, постелнина и сл. производи, душеци, носачи на душеци, перници и сл. полнети производи за 3,4 милиони евра или 23,1%);
- производи за храна за 5,1% (млечни производи и јајца за 3,3 милиони евра или 23,9%; жита и преработки од жита за 1,4 милиони евра или 6,9%);
- пијалаци и тутун за 8,6% (пијалаци за 1,4 милиони евра или 18,7%) и
- животински и растителни масла за 3,7% (цврсти растителни масла и мастиза 0,6 милиони евра или 6,0%).

Гледано **по економска намена**, во К-1-2019 раст на увозот е забележан кај сите групи производи и тоа:

- стоки за индустриски набавки за 149,7 милиони евра или 16,5%;
- горива и мазива за 35,7 милиони евра или 21,0%;
- храна и пијалаци за 10,0 милиони евра или 6,4%;
- производи за инвестиции без транспортна опрема за 4,8 милиони евра или 1,9%;
- транспортна опрема за 3,4 милиони евра или 3,1% и

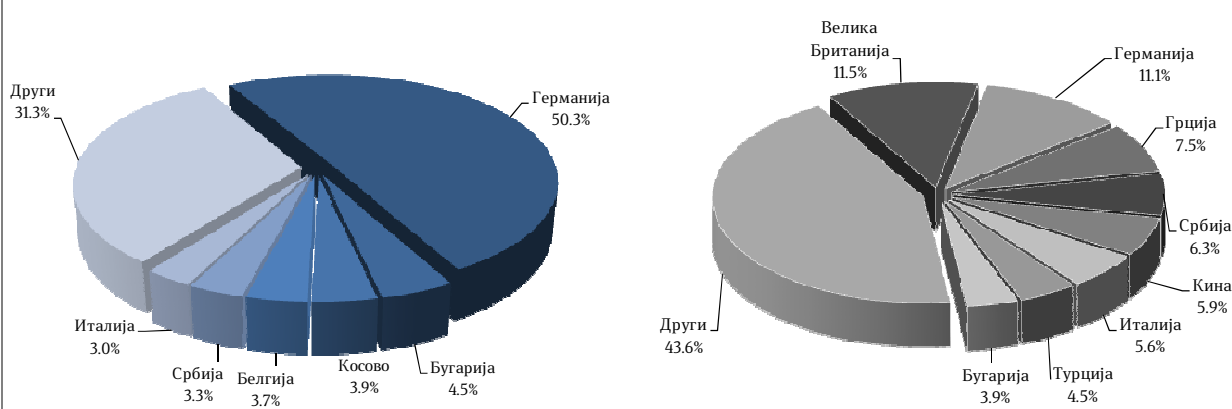

- о стоки за широка потрошувачка за 1,3 милиони евра или 0,7%.

Надворешнотрговската размена на Република Северна Македонија со Европската унија (ЕУ 28) во К-1-2019 е зголемена за 11,3% во однос на К-1-2018, со што учеството на размената со оваа интеграција во вкупната

надворешнотрговска размена изнесува 71,1% и е намалено за 1,5 п.п. споредено со првиот квартал во 2018 година. Притоа, во К-1-2019 извозот на стоки учествува со 84,0%, а увозот на стоки со 61,1%.

Графикон 5.2. Земји со најголемо учество во извозот (лево) и во увозот (десно) во К-1-2019

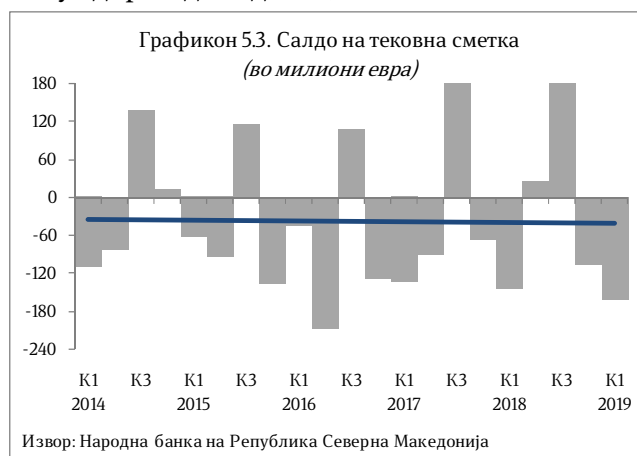
Извор: Пресметки на Министерството за финансии врз база на податоци од ДЗС

5.2. Платен биланс

Според податоците од Народна банка на Република Северна Македонија, во К-1-2019 на **тековната сметка** на билансот на плаќања е регистриран дефицит од 162,5 милиони евра, што претставува 6,4% од кварталниот БДП, наспроти дефицитот од 6,0% од БДП забележан во истиот квартал од 2018 година.

Анализирано на годишна основа, дефицитот на тековната сметка во К-1-2019 е зголемен за 18,0 милиони евра, односно за 12,5%, што се должи на продлабочувањето на дефицитот на сметката на стоки за 2,2% и сметката на примарен доход за 0,4%, како и намалувањето на позитивното салдо на

сметката на услуги за 4,4% и сметката на секундарен доход за 0,9%.

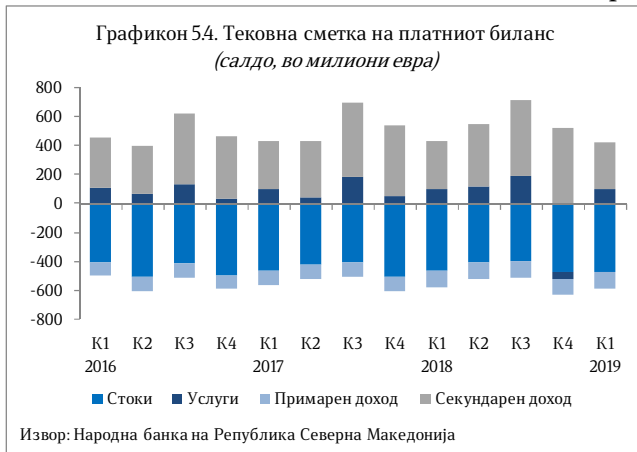
Извор: Народна банка на Република Северна Македонија

Во К-1-2019 **трговскиот дефицит** на годишна основа е проширен за 10,1 милион евра, додека во процент од

кварталниот БДП е стеснет за 0,7 п.п. и изнесува 18,6%.

Суфицитот на **сметката на услуги** во К-1-2019 изнесува 98,4 милиони евра и во однос на истиот квартал од 2018 година е намален за 4,5 милиони евра.

Трговската отвореност на Република Северна Македонија во К-1-2019 изнесува 142,0% од кварталниот БДП и во однос на К-1-2018 е зголемена за 9,5 п.п..

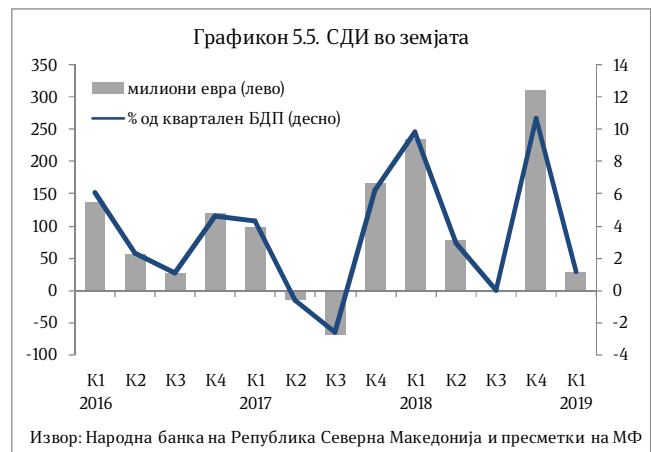
Сметката на **примарен доход** во К-1-2019 забележа дефицит од 113,9 милиони евра и истиот е проширен за 0,4 милиони евра на годишно ниво.

Суфицитот на сметката на **секундарен доход** во К-1-2019 изнесува 326,2 милиона евра и на годишно ниво е намален за 3,0 милиони евра. Падот се должи на намалувањето на приватните трансфери за 3,3 милиони евра, а кои во сметката на секундарниот доход учествуваат со 98,3%, додека официјалните трансфери се зголемени за 0,3 милиони евра.

Салдото на **капиталната сметка** во К-1-2019 изнесува 0,3 милиони евра и во

однос на истиот квартал од минатата година е намалено за 0,1 милион евра, што во целост се должи на намалениот прилив на капитални трансфери.

Странските директни инвестиции (СДИ) во земјата во К-1-2019 изнесуваат 29,7 милиони евра и во однос на К-1-2018 година се намалени за 205,5 милиони евра. Намалувањето произлегува од одливот по основ на должнички инструменти (143,0 милиони евра), додека по основ на сопственички капитал и реинвестирање на добивката е регистриран прилив (172,6 милиони евра).

Портфолио инвестициите во К-1-2019 изнесуваат 22,3 милиони евра, што претставува подобрување на салдото во однос на истиот квартал од 2018 година кога истите биле негативни и изнесувале 368,6 милиони евра.

Останатите инвестиции во К-1-2019 се негативни и изнесуваат 153,0 милиони евра. Во рамки на категоријата останати инвестиции, валутите и депозитите изнесуваат 35,2 милиона евра, додека сметките на заемите и трговските кредити и аванси бележат негативно

салдо од 19,1 и 169,2 милиона евра, соодветно.

Девизните резерви на крајот на првиот квартал од 2019 година изнесуваат 2,87 милијарди евра и во однос на К-1-2018 се зголемени за 11,2%. Девизните резерви на крајот на К-1-2019 обезбедуваат 4,3-месечна покриеност на увозот на стоки и услуги од претходниот 12-месечен период.